

Debreceni Ítéltábla

Mf.I.50.031/2020/5.

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Peti Éva ügyvéd ügyintézője mellett eljáró „PETI” Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - a Dr. Varsányi Péter jogtanácsos által képviselt alperes neve (cím) alperes ellen hátrányos jogkövetkezményt megállapító munkáltatói intézkedés hatályon kívül helyezése iránt indított perében az Egri Törvényszék 33.M.70.055/2020/10. számú ítélete ellen a felperes által 11. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 6 000 (hatezer) forint másodfokú eljárással felmerült költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 48 000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A felperes autóbuszvezető munkakörben áll az alperes alkalmazásában.

[2] Az alperes által kiadott, a saját hatáskörben végzett jegy- és bérletellenőrzési tevékenységének ellátásáról alatt igazgatói utasítás 7.4. pontja szerint azokról a járatokról, amelyen ellenőrzés történt, az ellenőrnek ellenőrzési jegyzőkönyvet kell felvenni. Az ellenőrzési jegyzőkönyv a teljesítményszámlálás, valamint a szabálytalanságok feltárásának alapbizonylata. Az autóbuszvezető a rögzített tények megismerése után írásban rövid megjegyzést fűzhet az ellenőrzési jegyzőkönyvön az ellenőrzési tevékenységhez kapcsolódóan, majd egyértelműen jelölnie kell, hogy elismeri, vagy nem ismeri el az ellenőrzés során rögzítetteket, ezután a jegyzőkönyvet köteles aláírni. A jegyzőkönyv autóbuszvezető és az ellenőrök által aláírt, és az ellenőrzést végzők által lepecsételt második példányát az autóbuszvezetőnek át kell adni. Az első példányt az ellenőr az elszámolás részeként leadja a szolgálatvezetőnek feldolgozás céljából. Az ellenőrzés hitelességét és teljesítését a menetlevélre történt bejegyzés és az autóbuszvezető által a menetlevélhez csatolt ellenőrzési jegyzőkönyv másodpéldánya igazolja.

[3] A forgalmi ellenőrök 2020. január 14. napján a felperes által vezetett ... számú járaton Lőrinci településen ellenőrzést végeztek. Az ellenőrök az ellenőrzés során forgalmi-

és kereskedelmi hiányosságot nem tártak fel, ezt a jegyzőkönyvben rögzítették. Az ellenőrök által felvett jegyzőkönyv aláírását a felperes megtagadta.

[4] Az alperes 2020. február 6. napján számú határozatban a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 52. § (1) bekezdés c), d) és e) pontja, az 56. § valamint az alperes Kollektív Szerződésének 2.7. pontja alapján a munkaviszonyból származó kötelezettség szándékos megszegése miatt a felperest szolgálati megrovásban részesítette, mivel a felperes a 2020. január 14. napján történt ellenőrzésről felvett ellenőrzési jegyzőkönyv aláírásának megtagadásával megsértette az Mt. 6. § (2) bekezdésében előírt együttműködési kötelezettségét, továbbá az Mt. 52. § (1) bekezdés c) – e) pontjai szerint meghatározott munkavállalói kötelezettségeket. Az indokolás utalt az számú igazgatói utasítás rendelkezésére.

[5] A felperes keresetében kérte a számú határozat hatályon kívül helyezését, és az alperes perköltségben való marasztalását. Jogi álláspontja szerint nem követett el kötelezettségszegést, amikor megtagadta az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírását, mivel az nem munkaköri kötelezettsége. Az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírása nyilatkozattétel, mivel egyértelműen meg kell jelölni azt is, hogy a munkavállaló a felelősségét elismeri, vagy sem, a nyilatkozat munkáltatói intézkedés alapja lehet. Az Mt. 15. § (3) bekezdésére figyelemmel az egyoldalú nyilatkozatra is vonatkozik a nyilatkozattételi szabadság. Az ellenőrzés során az autóbuszvezetőtől elvárható, hogy az adatszolgáltatást teljesítse, azonban az ellenőrzési jegyzőkönyvön való nyilatkozattétel ezen kívül eső többletkövetelmény. A jegyzőkönyv aláírásának megtagadása az alperes jogát, jogos érdekét nem sértette. A munkáltató belső utasítása nyilatkozattételi kötelezettséget egyoldalúan nem írhat elő, annak elmaradását nem szankcionálhatja, a határozat ekként jogsértő. A hátrányos jogkövetkezményt egyediesítve kell alkalmazni, az általános preventív célok elérésére nem használható.

[6] Az alperes ellenkérelme a felperes keresetének elutasítására, és perköltségének megtérítésére irányult. Állította, hogy a felperes megszegte az Mt. 6. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségét, továbbá sértette az alperes jogát, jogos érdekét. Amennyiben a felperes magatartása legitimálásra kerülne, úgy a későbbiekben az veszélyeztetné az alperes által folytatott forgalmi- és kereskedelmi ellenőrzéseket. Az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírása, figyelemmel az Mt. 31. § szerint alkalmazandó, a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban Ptk.) 6:4.§ rendelkezésére, nem az Mt. 15. § szerinti egyoldalú jognyilatkozat, ebből következően arra a nyilatkozattételi szabadság nem értelmezhető. A nyilatkozattételi szabadság sem jelentheti azt, hogy a munkáltató utasítását és szabályait a munkavállaló egyoldalúan megtagadhatja, erre csak az Mt. 54. § által meghatározott esetekben van lehetőség, ami a perbeli esetben azonban nem állt fenn.

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest az alperes javára 17 500 forint perköltség megfizetésére.

[8] Az ítélet indokolása szerint a munkavállaló kötelezettségszegése történhet tevőlegesen, illetve mulasztással is. Az Mt. 6. § (2) bekezdésében meghatározott jóhiszeműség és tisztesség, valamint az együttműködési kötelezettség követelménye munkavállaló kötelezettségévé teszi, hogy a munkáltatói jogok – az ellenőrzés, az irányítás - gyakorlását, és a munkáltatói kötelezettségek – a bérfizetés – teljesítését elősegítő magatartást

tanúsítson. A felperes ezért köteles volt az ellenőrzés során együttműködni a forgalmi ellenőrökkel, amely kötelezettség az ellenőrzéshez kapcsolódó dokumentáció aláírására is kiterjedt. Az Mt. 42. § (2) bekezdés a) pontjának és 52. § (1) bekezdésének felhívása mellett rögzítette, hogy a munkaviszonyra az alá-fölérendeltség jellemző, amely elsősorban a munkáltató széleskörű utasítási jogában nyilvánul meg. A munkáltató egyoldalú jognyilatkozataiban a munkavégzés bármely részletére, annak módjára, helyére és idejére – azaz a munkaszerződés teljesítése folyamatára - vonatkozó utasítást jogosult a munkavállalónak adni, azzal, hogy a munkavállalónak aránytalan sérelmet ezzel nem okozhat. Az utasítás formai érvényességi kelléke, hogy a munkahelyen a munkavállalónak hozzáférhető, megismerhető legyen. Az alperes az számú igazgatói utasításban szabályozza a saját hatáskörben végzett jegy- és bérletellenőrzési tevékenységet, mely az Mt. 42.§ (2) bekezdés a.) pont szerinti munkáltatói irányításhoz tartozó eszköz, annak kizárólag a jogszerűsége vitatható.

[9] Az Mt. 15. § és a Ptk. 6:4. § értelmezésével megállapította, hogy önmagában a forgalmi ellenőrzés során felvett jegyzőkönyv munkavállalói aláírása nem joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat, azaz nem jognyilatkozat. A munkavállalói felelősség megállapítása nem a jegyzőkönyv aláírásától függ. Az igazgatói utasítás teljesítését, azaz az ellenőrzésről felvett jegyzőkönyv aláírását a felperes csak az Mt. 54. § (1) és (2) bekezdése alapján nem tagadhatta meg, mivel az utasítás végrehajtása munkaviszonyra vonatkozó szabályba nem ütközött.

[10] A felperes az utasításban foglaltakat alaptalanul tagadta meg, így az alperes az Mt. 56. § (1) bekezdése és a Kollektív Szerződés 2.7. pontja alapján jogosult volt írásbeli figyelmeztetést, megrovást alkalmazni, amely a legenyhébb büntetési forma.

[11] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával kérte a szám alatti hátrányos jogkövetkezményt megállapító határozat hatályon kívül helyezését és az alperes kötelezését perköltsége megfizetésére. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, nem vette figyelembe, hogy a munkáltatói utasítás szerint az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírásával egyidejűleg a munkavállalónak érdemben kell nyilatkoznia arról is, hogy elismeri-e a felelősségét, ami jognyilatkozatnak minősül. Az igazgatói utasítás 10. pontja szerint az aláírással azt is igazolja, hogy az ellenőrzés során rögzítettek valóságok, azon utólagos módosítás nem történhet. Ezt az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe. Tévesen állította az elsőfokú bíróság, hogy a felelősség megállapítása független a jegyzőkönyv aláírásától, hiszen a munkáltatói utasítás szerint az aláírás mellett a felelősségről is nyilatkoznia kell. Kiemelte, hogy magát az ellenőrzést az autóbuszvezető nem tudja figyelemmel kísérni, mivel az a „háta mögött” zajlik, ennek ellenére kell nyilatkoznia a munkavégzését megszakítva, így nincs lehetősége arra, hogy nyilatkozatát külső befolyástól mentesen, akár jogi képviselő bevonásával tegye meg. A nyilatkozat minimális jogkövetkezménye a bizonyítási teher átfordítása, a jegyzőkönyv aláírása az abban foglaltak elfogadását jelenti. Figyelemmel az Mt. 15. § (1), (3) és (5) bekezdéseire is vétkes kötelezettségszegést nem követett el.

[12] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte. Kiemelte, hogy az autóbuszvezető az utasítás 7.4. és 10. pontjai szerint nem a felelőssége elismeréséről, hanem arról nyilatkozik, hogy a jegyzőkönyvben rögzítettek a tudomása szerint megfelelnek-e a

valóságnak, az ellenőrzési tevékenységhez nem köteles magyarázatot adni, csupán lehetősége, hogy megjegyzést tegyen, majd egyértelműen nyilatkoznia kell arról, hogy a jegyzőkönyvben foglaltakat elismeri-e. Ha a munkavállaló a jegyzőkönyvet aláírja, de a jegyzőkönyvben foglaltakat nem ismeri el, pusztán ez okból nem alkalmaz hátrányos jogkövetkezményt. Az utasítás szerint aláírással a vezető azt igazolja, hogy az ellenőrzés során rögzítettek valósak, amely a felvett jegyzőkönyvre vonatkozik és nem a felelősségre. Az aláírás megtagadása sérti az alperes jogos gazdasági érdekeit, mivel veszélyezteti annak bizonyítását, hogy az ellenőrök valamilyen hiányosságot tártak-e fel, illetve, hogy az ellenőrzés ténylegesen megtörtént. A jegyzőkönyvben foglaltakat a munkavállaló vitathatja akár utóbb is, a jegyzőkönyvben tett nyilatkozatát is megváltoztathatja.

[13] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[14] A fellebbezés nem alapos.

[15] Az elsőfokú bíróság a tényállást feltárta, azt helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetése is helytálló. A fellebbezésben foglaltakkal ellentétben az elsőfokú bíróság ítélete kifejezetten rögzítette, hogy a perbeli munkáltatói utasítás 7.4. pontja értelmében az autóbuszvezetőnek az ellenőrzési jegyzőkönyvön egyértelműen meg kell jelölnie, hogy elismeri, vagy nem ismeri el az ellenőrzés során rögzítetteket ([3]), a tényállás e körülménnyel való kiegészítése (fellebbezés 2. oldal utolsó bekezdés) nem indokolt.

[16] Az ellenőrzési jegyzőkönyvvel kapcsolatos, az autóbuszvezetőt terhelő feladatokat nem csupán az igazgatói utasítás elsőfokú ítéletben felhívott 7.4. pontja, hanem annak 10. pontja is rögzíti. Ez a 7.4. ponttal szó szerint egyezően tartalmazza, hogy az autóbuszvezető a rögzített tények megismerése után írásban rövid megjegyzést fűzhet az ellenőrzési tevékenységhez, majd egyértelműen jelölnie kell, hogy elismeri vagy nem ismeri el az ellenőrzés során rögzítetteket, ezután a jegyzőkönyvet alá kell írnia. A 7.4. pontban írtakat kiegészítve tartalmazza továbbá, hogy az autóbuszvezető aláírásával igazolja, hogy az ellenőrzés során rögzítettek valósak és azon utólagos módosítás már nem történhet. Az autóbuszvezető az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírását nem tagadhatja meg, az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírásának megtagadása munkáltatói intézkedést von maga után.

[17] Az igazgatói utasítás 7.4. és 10. pontja az ellenőrzési jegyzőkönyvvel kapcsolatosan egymás mellett több, az autóbuszvezetőt terhelő kötelezettséget, illetőleg lehetőséget tartalmaz: egyrészt nyilatkoznia kell a rögzítettek elismeréséről, másrészt alá kell írnia a jegyzőkönyvet, ezek mellett lehetősége van megjegyzést tenni az ellenőrzésre. A felperes tévesen jutott azon következtetésre, hogy ezek csak egységesen, egymással összefüggésben teljesíthetők és értelmezendők. Az igazgatói utasításban felsorolt egyes kötelezettségek ugyanis egymástól függetlenek, külön-külön terhelik, illetőleg illetik meg az autóbuszvezetőt. A felperes álláspontjával szemben tehát lehetőség van arra az igazgatói utasítás szerint, hogy az autóbuszvezető a jegyzőkönyv aláírása mellett ne tegyen nyilatkozatot a rögzítettek elismeréséről, amely egyértelműen következik az igazgatói utasítás 10. pontjából is, amely kifejezetten és kizárólag csak a jegyzőkönyv aláírását emeli ki akként, mint amely nem tagadható meg (a felperes által sérelmezett nyilatkozatot nem), és amelynek elmulasztása munkáltatói intézkedést von maga után. Ennek megfelelően azt kellett vizsgálni,

hogy önmagában az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírása ténylegesen jognyilatkozatnak minősülhet-e, függetlenül az igazgatói utasítás ugyanezen pontjába foglalt egyéb kötelezettségektől.

[18] Ahogyan az elsőfokú bíróság helytállóan kifejtette, jognyilatkozat az Mt. 31. § szerint alkalmazandó Ptk. 6:4. § (1) bekezdése szerint a joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat. A fent kifejtettek szerint az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírása független attól, hogy az autóbuszvezető az ellenőrzés során rögzítetteket elismeri-e, ilyen jelentés annak a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben nem tulajdonítható.

[19] Az igazgatói utasítás 10. pontja ugyan valóban tartalmazza, hogy az aláírással az autóbuszvezető azt igazolja, hogy az ellenőrzés során rögzítettek valóságosak és azon utólagos módosítás már nem történhet. Azonban ezen rendelkezésből sem következik, hogy a jegyzőkönyv aláírásával az esetlegesen rögzített szabálytalanságokat, hiányosságokat ismerné el a munkavállaló. A rendelkezést az Mt. 31. § szerint irányadó, a Ptk. 6:8. §-ba foglalt alapelv szerint akként kell értelmezni, ahogyan azt a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint érteni kell. Az utasítás kifejezetten külön rendelkezik az ellenőrzési jegyzőkönyvön a rögzítettek elismeréséről, vagy vitatásáról, ebből következően erre nem a jegyzőkönyv aláírása vagy az aláírás megtagadása szolgál. A 10. pont tartalmazza továbbá, hogy az autóbuszvezető által aláírt, a menetlevélhez csatolt ellenőrzési jegyzőkönyv másodpéldánya igazolja az ellenőrzés megtörténtét és hitelességét, az utasítás 7.4. pontja szerint a jegyzőkönyv a teljesítmény elszámolás alapbizonylata. Az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírásával mindezek alapján az autóbuszvezető nem azt igazolja, hogy a megállapítások helyesek, azokat elismeri, csupán azt tanúsítja, hogy a neki bemutatott és másolatban részére átadott ellenőrzési jegyzőkönyv az adott megállapításokat tartalmazza, az aláírás célja, hogy a jegyzőkönyv utólagos módosítása ne következhesen be. Az aláírással a munkavállaló igazolja csupán, hogy az ellenőrök a jegyzőkönyvben feltüntetett időpontban és módon ellenőrzést végeztek, melynek során a rögzített megállapításokat tették, azok valóságára vonatkozó megállapítására nem alkalmas, ilyen jelentéssel az igazgatói utasítás sem ruházza fel. Amennyiben az autóbuszvezető az ellenőrzés során rögzítettek elismeréséről a jegyzőkönyvben nem nyilatkozott, a rögzített szabálytalanságok tényleges fennállását vita esetén a munkáltató köteles bizonyítani, függetlenül attól, hogy a munkavállaló a jegyzőkönyvet aláírta-e. Erre is figyelemmel a jegyzőkönyv aláírása nem joghatás kiváltására irányuló munkavállalói akaratnyilatkozat.

[20] Az alperes az ellenőrzési jegyzőkönyv aláírásának megtagadása miatt részesítette szolgálati megrovásban a felperest, ezért az igazgatói utasítás egyéb rendelkezései, az ellenőrzés elvégzésnek folyamata nem volt a per tárgya, az ezzel kapcsolatban a fellebbezésben előadottakat az ítéltábla nem vizsgálta.

[21] Az elsőfokú bíróság tehát helytállóan állapította meg, hogy az utasítás teljesítését a felperes nem tagadhatta meg, mivel az utasítás nem ütközött jogszabályba, és helytállóan utasította el a felperes keresetét. Az ítéltábla így az elsőfokú ítéletet a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[22] A felperest az igazolt távolléti díj összegére tekintettel a Pp. 525. § (1) bekezdése alapján munkavállalói költségkedvezmény illette meg, ezért a Pp. 525. § (2) bekezdése, 95. § (1) bekezdése és 102. § (6) bekezdése alapján a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

[23] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, így a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni az alperes másodfokú eljárással felmerült, a 81. § (1) bekezdés szerint felszámított költségeit. A Pp. 2021. január 1. napjától hatályos 81. § (5) bekezdése értelmében a jogi képviselővel eljáró fél sem köteles költségeit a jogszabályban meghatározott nyomtatványon felszámítani. Habár a jogi képviselővel eljáró alperes a módosítás hatályba lépése előtt (2020. október 1.) benyújtott fellebbezési ellenkérelméhez a költség felszámítására vonatkozó nyomtatványt nem csatolt, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdés b) pontjára is figyelemmel, mivel az ítéltábla a módosítást követően vonja le az eljárási cselekmény jogkövetkezményét (rendelkezik a perköltségről), az alperes javára az ellenkérelemben foglalt nyilatkozat alapján is perköltség volt megállapítható. Az alperes másodfokú eljárással felmerült költségét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint állapította meg.

Debrecen, 2021. január 07.

Dr. Tass Edina s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró